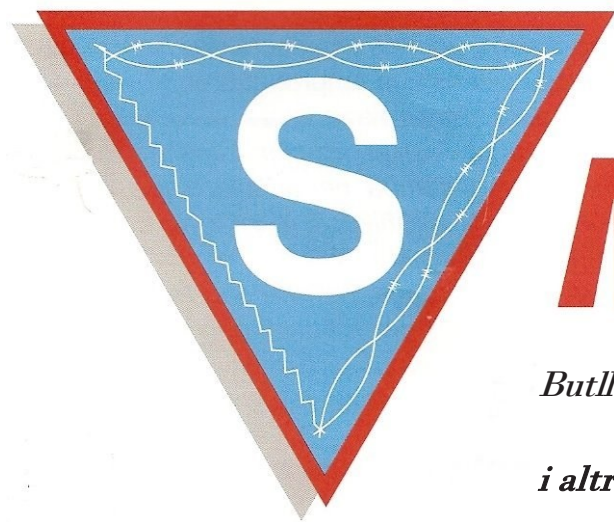

Mai més!

*Butlletí d'informació i comunicació de l'Amical de Mauthausen
i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya*

Sumari

- 1 · Declaració de la FIR.
- 2 · Joan Rabadà Lagüens.
- 4 · La plaça del Triangle Blau.
 - Exbrigadistes a Castelldefels (III).
- 5 · INFORMACIONS.
 - Resolució del *Parlament* sobre la manca de respecte als deportats a TV3.
- 6 · Comissaria via Laietana. Lloc de memòria.
 - Proposta de moció unitària als ajuntaments.
 - Canvi presidència Amical francesa.
- 7 · Base de dades víctimes valencianes del nazisme i del franquisme.
 - Incident en la celebració dia Holocaust a Menorca.
 - Inauguració memorial deportats a Madrid.
- 8 · Comarca La Llitera (Osca).
 - ACTIVITATS, HOMENATGES I EXPOSICIONS.
- 18 · XARXA MAI MÉS.
- 19 · RECORDEM A...
- 20 · Acròstic Temàtic Núm. 27.

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis.

Sils, 1 baixos – 08002 Barcelona

Tel. 93 302 75 94

e-mail: info@amical-mauthausen.org

REDACCIÓ: Rosa Toran i Josep San Martín

MAQUETACIÓ: Josep San Martín

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant-ne la procedència.

Declaració de la FIR un any després de l'inici de la guerra a Ucraïna

El 24 de febrer de 2022, les tropes russes van envair Ucraïna en una gran escalada del conflicte russo-ucraïnès. La invasió ha causat desenes de milers de morts a tots dos bàndols i ha exacerbant el paper de l'OTAN a la zona. Com a resultat directe de la decisió russa, no només uns 16 milions d'ucraïnesos van haver de fugir del país, sinó que centenars de milions de persones més han de suportar les conseqüències d'una guerra econòmica, en què els costos de l'energia han augmentat enormement, els fertilitzants i els cereals s'han tornat gairebé inassequibles per als països més pobres del món i els especuladors estan fent servir aquesta guerra per augmentar els seus guanys. Som testimonis que aquesta guerra està adquirint cada cop més el caràcter d'una guerra de poder entre Rússia i els estats de l'OTAN mitjançant lliuraments massius d'armes ofensives de l'arsenal de l'OTAN i suport logístic. La Unió Europea també està involucrada en aquesta guerra, en lloc de seguir el camí de les negociacions, que va començar fa anys amb els tractats de Minsk.

Ara podem escoltar cada vegada més veus de la raó a tot el món, fins i tot exoficials militars i diplomàtics, que demanen un alto el foc immediat i sense condicions prèvies i l'inici de negociacions entre les parts en conflicte. La crida de novembre de 2022 de la Federació Mundial de Veterans (WVF) i la Federació Internacional de Lluitadors de la Resistència (FIR) estableix:

Les armes mai no portaran la pau, la diplomàcia i les negociacions són l'ú-

nic camí. Això és necessari sobretot per salvar la vida de la població civil dels dos costats. En això també estem d'acord amb el Papa Francesc, que ha advertit amb urgència sobre el perill d'una guerra nuclear, que tindria conseqüències catastròfiques, no només al camp de batalla, sinó també per a tots els països europeus i en definitiva per a tota la Humanitat.

Per tant, les forces de pau internacionals fan una crida a Rússia i Ucraïna perquè acceptin les ofertes de mediació i diàleg fetes per Nacions Unides i diversos estats. Aquesta és l'única manera d'aturar la guerra i de salvar vides humanes. Saludem la posició assumida pels líders llatinoamericans a la cimera de la CELAC a Argentina, que van reafirmar el principi de *No a la guerra i Sí al diàleg i la cooperació*; la qual cosa significa que no hi ha d'haver lliurament d'armes ni sancions. Cridem la gent de tots els països a enfortir les seves activitats públiques per la pau. Si la veu del poble és més forta, els governs reaccionaran.

FIR ja va fer una crida a la primavera de 2022 als veterans de la Gran Guerra Pàtria als diferents països europeus i Israel perquè utilitzessin la seva influència social i política i treballessin pel cessament immediat de les hostilitats en aquesta guerra (...)

Aquest és el camí dels pobles i la vida, el somni d'un món millor i més pacífic. Aquest és el camí dels partisans avui. Partidaris de la pau, partidaris de la Humanitat!

Guanyar la pau, no la guerra!

Joan Rabadà Lagüens

Àngels Rabadà

Joan Rabadà Lagüens va néixer el 17 d'agost de 1916. Va ser el tercer de 6 germans i va viure a Barcelona, al costat de la plaça Reial.

El seu pare Francesc (1896-1936), fill de la Vila de Gràcia, de professió ebenista i de la CNT, va participar en la col·lectivització de fàbriques al Poble Nou, era profundament antimilitarista i es va negar a fer el servei militar. Delicat de salut, moriria als 48 anys.

La seva mare Pilar (1891-1972) va néixer a Graus i va anar a Barcelona a treballar de mainadera a casa de famílies burgeses. Quan es va casar i va tenir els primers fills va fer de dida de llet. També va treballar de portera i portava un petit *colmado*.

En Joan va deixar els estudis de ben jove i va aprendre l'ofici de rellotger, cosa que probablement el va ajudar a salvar la vida a Mauthausen, així com a refer-la després a París.

Quan va esclatar la guerra, en Joan, amb 20 anys, i el seu germà gran Joaquim, amb 22, van integrar-se a les milícies antifeixistes.

En Joaquim, després de combatre al front de Mallorca al setembre de 1936, va morir a Madrid de tuberculosi l'1 d'octubre 1938, a l'hospital militar nº10 de Fuencarral.

En Joan va sortir de la caserna militar de la Ciutadella, anomenada Carlos Marx, i va combatre a la 27 Divisió, 122 A Brigada Mixta, amb la qual va participar a les batalles d'Osca, Terol (on el van ferir), i el Segre (el Merengue). Finalment va participar a la Batalla de l'Ebre amb la seva unitat. Malmès, va ser enviat a la rereguarda i ingressà a l'Hospital Militar d'Olot.

El 9 de febrer de 1939, va seguir el camí de la retirada i va ser internat en un camp de refugiats, a Sant Llorenç de Cerdans al Vallespir (Pirineus Orientals). El maig de 1939 va ser traslladat al camp de Judes a Septfons i des d'allà va ser integrat a la 32ª Companyia de Treballadors Estrangers de l'exèrcit francès destinada a Sarre-Union-Sarreque Mines, tal com ell mateix explica:

Como ya sabrás por la carta mía (anterior a esta) estoy trabajando actualmente en compañías del Estado Francés, empleado en obras distintas (bien arreglando carreteras, cortando maderas en los bosques, recogiendo cosechas etc.) trabajos que suplen a los movilizados. Desde luego que en estas compañías no

voy a estar siempre; pero es una de las condiciones que exige el gobierno de este país a todos cuantos, como yo, solicitan la carta de Trabajo en Francia (Carta escrita des de Sain Kampigy el 28 de gener de 1940)

El 21 de juny de 1940 el van fer presoner de guerra a Autrey (Vosges) i va ser internat al camp de Baccarat a l'Stalag XVII A (Kaisersteinbrück) amb la matrícula 79881, des d'on va escriure cartes a la família.

19/XI/1940 Queridísima madre y hermanos. En mi poder vuestras dos cartas fechadas de 14 de setiembre y 8 de octubre (esta última por mediación de Vicenta).

No es necesario detallar la gran alegría que ambas me proporcionaron. Me encanta el saber que vuestra salud sigue en lo más perfecta y que en general, los acontecimientos naturales de la vida se desarrollan en buena fortuna. ¡Que Siscu ya trabaja! ¡Que Montserrat está o ha estado recreándose en Graus! Y que Gloria ¡ha mejorado múltiplemente su salud! Todo son síntomas de una prosperidad creciente que ha de dar como fruto un mañana feliz y dichoso.

Yo sin embargo no puedo decir para mí lo propio, los dos

últimos años no han sido tan resplandecientes como todos hubiéramos deseado: hoy, como dos años atrás, continuo sin saber el porqué de mi triste situación; ¿qué destino me reserva todavía? No he podido en todo este lapso de tiempo saber qué es tener libertad ni siquiera ahora para regresar a mi país. Pero esto no es nada porque esta situación transitoria, no dudo que muy pronto se habrá resuelto favorablemente para todos nosotros. Y en espera de este gran día.

Recibí la postal de Montserrat y me colmo de satisfacción. En lo sucesivo recibiréis noticias mías dos veces por mes y en unas postales especiales en las que vosotros tendréis que contestarme: es un nuevo formulario. Muchos recuerdos a todos y abrazos para vosotros. (Cunito)

27/I/1941 Amados madre y hermanos. Hace un momento he recibido vuestra inesperada postal del 14 de diciembre pasado redactada en francés. La misma me ha causado alegría y extrañeza a la vez. Alegría por saber de vosotros y extrañeza por lo que en la misma me decís: Des de que fui cogido junto a muchos compañeros y que nos trasladaron aquí en Alemania que somos considerados prisioneros de guerra franceses y como a tales (es triste el decíroslo) no podemos ha-

cer nada ni vosotros ni yo por proporcionarme la libertad por ahora, pues hasta que no se termine la guerra actual no creo haya solución. Aquí muchos de mis compañeros han hecho peticiones para ser repatriados, pero han sido nulas. Así es que no nos queda otro remedio que esperar: Solo con paciencia y fe podremos soportar un poco mejor la constante separación. Abrazos. (Cunito)

En Joan va ser lliurat a la Gestapo el 7 d'abril de 1941 i transferit al camp de Mauthausen, on rebé la matrícula 4870. Un dels companys del comboi, Josep Escoda, relata la impressió de l'arribada al camp:

Era el 7 d'abril de 1941. La neu i el glaç, color de vidre. Els que tenien més edat queien, perquè el camí feia molta pujada. Els SS aixafaven les mans dels que intentaven d'agafar les maletes que els havien caigut. Pel camí veïem deportats i ens preguntàvem: Qui son aquesta gent tan estranya? (Montserrat Roig:

Els catalans als camps nazis)

Després d'uns mesos al camp central va ser transferit a Steyr, un comando dedicat a la fabricació de peces d'avió.

Des que va sortir del *Stalag* va perdre el contacte amb la seva família, que, en no saber on era, va començar llargues i laborioses indagacions a través de la Creu Roja de Ginebra. Primer van escriure a París, als Serveis de Presoners de Guerra, on els van contestar el 10/12/1942 en aquests termes:

Els nostres serveis no poden intervenir respecte a les autoritats alemanyes degut a que aquest soldat es de nacionalitat estrangera, us aconsellem que us poseu en contacte amb la direcció general de la Creu Roja amb seu a Ginebra.

Fins després d'un any i mig de la seva detenció la família no va saber que era a Mauthausen. Els va informar la Creu Roja de Ginebra en una comunicació, el 2/06/1943:

Contestant a la vostra petició del 5 de novembre de 1942 sobre el que concerneix al vostre fill, la Creu Roja Alemanya ens comunica que Joan Rabadà ha estat transferit al camp de Mauthausen (Oberdonau) i que està en perfecte estat de salut.

Així mateix sàpiguen que el presoner te el permís d'escriure i de rebre cada sis setmanes breus missatges amb la seva família. (25 paraules màxim)

A partir d'aquesta data, en Joan va poder escriure unes ratlles en una postal a la família:

Queridos Madre, hermanos y primos.

En mi poder vuestra amada carta 4-IX-43 por la que veo que seguís bien lo que me alegra infinitamente. Yo sin novedad.

Escribidme más y extenso lo recibo bien. Abrazos a todos. (Cunito)

Després de 5 mesos d'incomunicació, la mare va escriure de nou a la Creu Roja de Ginebra per interessar-se pel destí del seu fill, així com pel seu estat de salut.

De nou, en Joan Rabadà va aconseguir escriure a la seva família:

Grup de persones al Stalag XVII (1941). Joan Rabadà és el sisè, començant per l'esquerra, a la fila superior. Fotografia extreta del llibre de Montserrat Roig *Els catalans als camps nazis*.

Queridos todos, Siento en el alma que, ya siendo como soy, no hayáis comprendido que si mis noticias no son más frecuentes no es culpa mía. Mi estado de salud es perfecto así deseo que sea el vuestro. No hagáis nada por mí: ¡solo escribidme mucho, mucho! Saludos, apretones de manos, abrazos y besos de vuestro Cunito (25/5/1944).

El 5 de maig de 1945 el camp va ser alliberat, però en Joan, com la resta de

republicans, no va ser repatriat fins el 25 de juny de 1945, dia en què va ser traslladat a l'Hotel Lutecia de París, amb una salut molt malmesa, ja que tan sols pesava 25 quilos.

No sabem els detalls de la seva vida i de les seves emocions al camp. A la generació de filles i nebodes el que ens va arribar de manera global és que sempre es va sentir republicà i profundament antifeixista, i que l'estat francès es va desentendre dels republicans espanyols. Van ser els companys francesos organitzats de Mauthausen els qui lluitaren solidàriament per tal que als republicans "apàtrides" se'ls acollís a França.

A les seves cartes mai s'hi troba cap expressió de desànim, més aviat el contrari: és ell qui relativitza la situació i anima a la seva família a esperar un futur millor, on podran tornar a estar junts gaudint de la vida en família.

Un cop recuperat de les seqüeles del camp es va quedar a viure a París on va refer la seva vida fent de rellotger i casant-se amb una bretona, la *Didi* (Adriana Darmon). L'any 1953 va obtenir la nacionalitat francesa.

Va formar part de les associacions de l'Amicale de Mauthausen a França. Durant uns anys en va ser el delegat a Vitry, ciutat de la perifèria de París, on va viure fins la seva mort a l'any 1996, als 78 anys. Va voler ser enterrat al costat de la seva companya, la *Didi*, a Concarneau.

Tan sols va tornar a Espanya després de la mort del dictador, i tan sols per visitar la família a Barcelona.

La plaça del Triangle Blau

Pablo Martínez-Botello

Quan era petit, a casa de la meua àvia paterna, vaig escoltar la paraula Mauthausen; mot que em resultava estrany; a més a més, quan el pronunciaven, el feien en un to gairebé inaudible. Per aquest motiu, no gosava preguntar, ja que entenia que s'havia de tractar d'una cosa perillosa o subversiva. Vaig haver d'esperar a l'estiu de l'any 1979, quan em va caure a les mans el llibre de Christian Bernadac *El tren de la muerte*. En un mapa que reproduïa l'Europa del tercer Reich, vaig poder llegir la paraula Mauthausen, i llavors vaig esbrinar, que aquell parent que havia mort mesos abans que jo naixés i que m'havia regalat el seu nom, havia estat presoner al camp de concentració nazi de Mauthausen, a Àustria. Es tractava del meu oncle-avi Pablo Agraz Alonso.

Des d'aquell instant vaig començar a interessar-me pel seu periple i el de la resta d'espanyols que van acabar a camps de concentració i extermini nazis. Va ser una àrdua tasca de molts anys, de contactes amb exdeportats, i de visites a arxius i al mateix camp de concentració, els quals van acabar amb la publicació l'any 2002 d'un llibre que es titulà *Un viaje a la muerte, la deportación y exterminio de españoles durante la Segunda Guerra Mundial*. Era la meua particular aportació perquè no quedessin oblidats. Fins i tot vaig anar més enllà, ja que vaig fer possible que al municipi on vivia aleshores, Velilla de San Antonio (Madrid), l'ajuntament dediqués un carrer als exdeportats espanyols; i que finalment es va fer realitat en allò que seria la *Plaça del Triangle Blau*. La veritat, és que es tracta d'un parc infantil, perquè quan els nens hi juguin i preguntin pel nom, es tingui l'oportunitat d'explicar-los que fa molts anys uns homes i do-

nes van contribuir amb el seu esforç i lluita per tal que ells ara gaudeixin d'una Europa democràtica.

Fa uns anys, aprofitant un viatge a París que vaig fer amb la meua família, vaig visitar la tomba del meu oncle-avi al cementiri de Bagneux i li vaig portar una reproducció de la placa de la *Plaça del Triangle Blau*, de Velilla de San Antonio per deixar-la al costat de la sepultura. Quan em disposava a sortir del cementiri, ja gairebé a la porta de sortida, em vaig girar per mirar la necròpolis per darrera vegada, com si fos un comiat. Quan ja vaig sortir al carrer em vaig fixar en el número de portal de l'edifici que estava just davant de la porta del sagramental. Per sorpresa meua, el número de l'immoble era el 178; el mateix nombre de deportat que tenia el meu oncle-avi el 1945 quan va ser alliberat per les tropes nord-americanes al subcamp d'Ebensee. Per a mi, sens dubte, era un senyal. Era la seva manera de dir-me que sabia que l'havia visitat.

El mes de novembre passat vaig participar en una conferència que va organitzar l'associació *Salamanca Memòria i Justícia* al *Centre Documental de la Memòria Històrica* d'aquella ciutat, per recordar presoners de la província de Salamanca que van patir deportació als camps nazis. El meu oncle-avi, Pablo Agraz Alonso, havia nascut a Salamanca. Vaig acabar la meua intervenció amb la mateixa reflexió amb què vull acabar aquesta crònica: els nacionalsocialistes no van arribar al poder a Alemanya mitjançant un cop d'estat. Ho van fer mitjançant eleccions lliures. Les persones que van executar, recolzar o silenciar l'Holocaust eren persones corrents i comunes; de la mateixa manera que són persones normals i corrents les que estan fent possible, en aquests moments, que els partits d'extrema dreta arribin al poder a les institucions democràtiques. Per tant, arribats a aquest punt, convé no oblidar que *el ventre on es va engendrar la bèstia immunda encara és fecund*.

Ex Brigadistes Internacionals destinats a Castelldefels (III)

Alfonso López Borgoñoz

(Últim lliurament dedicat als BBII que van estar destinats a Castelldefels i que posteriorment van ser deportats als camps nazis).

Tomasso Allocca

Va néixer a Campobasso (Itàlia) el 8 de setembre de 1908. Sembla que va ser detingut ja pels feixistes el 1923, als 15 anys. A la segona meitat d'aquella dècada va obtenir la seva titulació com a mestre de primària a Nàpols i es va dedicar a l'ensenyament durant uns tres anys, ocupació que va haver d'abandonar per no ser membre del partit feixista. També en aquest temps va assolir el rang de suboficial durant el seu servei militar i, després d'assistir a l'Escola de Cava-

lleria de Pinerolo (Torí), es convertiria en oficial de cavalleria, a l'exèrcit feixista italià. Es declarava anti-feixista, i el 1931, es va autoexiliar a França, on es va casar al cap de poc temps; va treballar a casa seva com a sastre de senyores i va canviar el seu nom pel d'Alfred Dugas.

Es va afiliar al Partit Comunista francès, i després de tenir problemes amb la seva documentació per seguir residint a França, l'octubre de 1936, va venir a Espanya a lluitar per la República, on figura normalment a la documentació amb el seu nom de Tommaso Allocca.

Comandant d'un esquadró de cavalleria ja al novembre (primer de la XIV Brigada i després de la XV), va participar a la batalla de Brunete, en què el seu co-

mandament va estar molt qüestionat. Després de la batalla no va tornar, com li tocava, a Albacete i se'n va anar a França, sense permís, amb la seva dona (de la qual es deia que havia treballat per a un consolat feixista italià a França). Fou acusat de desertió i també del robatori dels havens del seu esquadró. Al país gal·lès fins i tot se'l va acusar de ser feixista i un espia de l'Organizzazione per la Vigilanza i la Repressione dell'Antifascismo (O.V.R.A.), policia política de la Itàlia feixista.

Després de tornar a Espanya per defensar-se dels càrrecs, va ser detingut per les sospites que hi havia contra seu; després fou alliberat i detingut un altre cop a Albacete el febrer i març del 1938. Posteriorment el van traslladar al castell de Castelldefels, on va rebre un maltractament sever a mans del francès Marcel Lantiez, comandant que havia substituït Milan Čopić i que va ser tan brutal com el croat. Va aconseguir escapar-se quan era conduït, a finals de gener del 1939, cap a Figueres després de tancar-se la presó de Castelldefels per l'avenç final franquista. Va passar a França de nou i potser va estar detingut al camp de concentració francès de Gurs. Alliberat, va tornar a París, però va ser arrestat una altra vegada al novembre del mateix any 1939 per la policia francesa per no tenir la seva documentació en regla i fou internat en un altre camp de concentració a França.

Durant la Segona Guerra Mundial va anar a parar a un

altre nou centre de detenció nazi, sent deportat posteriorment a Alemanya, morint allí al camp de concentració de Buchenwald l'1 d'agost de 1944, amb 35 anys.

Si era feixista i membre realment d'O.V.R.A., no és normal que s'acabés allí, per la qual cosa suposo que l'acusació d'espia contra ell no tenia una base sòlida, malgrat totes les sospites. Això mateix ho pensa Marco Puppini, de l'Associazione Italiana Combattenti Volontari Antifascisti di Spagna.

Fonts:

López Borgoñoz, Alfonso (2015) *Las Brigadas Internacionales en Castelldefels* GREHIC, Castelldefels, 2015.

[http://](http://brigadasinternacionalescastelldefels.blogspot.com/2015/12/las-brigadas-internacionales-en.html)

brigadasinternacionalescastelldefels.blogspot.com/2015/12/las-brigadas-internacionales-en.html i López Borgoñoz, Alfonso

(2018) *Salud y suerte: Mañana más. Brigadistas internacionales en Castelldefels*, 3 volums, GREHIC, Castelldefels:

[http://](http://brigadasinternacionalescastelldefels.blogspot.com/2018/12/listado-de-brigadistas-internacionales.html)
brigadasinternacionalescastelldefels.blogspot.com/2018/12/listado-de-brigadistas-internacionales.html

Base de dades de l'Associazione Italiana Combattenti Volontari Antifascisti di Spagna (AICVAS): [https://](https://www.antifascistispagna.it/?page_id=758&ricerca=52)
www.antifascistispagna.it/?page_id=758&ricerca=52.

INFORMACIONS

Resolució del CAC i condemna del *Parlament* sobre la manca de respecte de TV3 als deportats catalans

Tal com vam informar a l'anterior Butlletí, la queixa presentada pel president de la nostra associació al *Síndic de Greuges* per la manca de respecte cap a les víctimes catalanes del camp de Mauthausen per part del presentador i col·laboradors del programa *Zona Franca*, estava pendent d'una resolució del *Consell de l'Audiovisual de Catalunya* (CAC) el plenari del qual, celebrat l'11 de gener, va aprovar per unanimitat un acord en què aquella manca de respecte quedava emparada considerant que es tractava d'una manifestació més de la llibertat d'expressió i de creació artística, acompanyant un ampli argumentari per justificar l'acord. Per a la nostra associació, la notificació va significar una decepció total sobre la credibilitat d'aquest organisme oficial. Per contra, el tema va arribar a la Comissió de Justícia del Parlament de Catalunya i en la reunió del 2 de març es va aprovar una resolució en què es manifestava *el rebuig a la banalització del patiment de les víctimes del sistema concentracionari*

nazi i exigeix respecte a la memòria de les persones deportades als camps de concentració i d'extermini del nazisme, i quedava reconeguda la llibertat d'expressió però argumentava que els serveis informatius públics tenen la missió específica preservar d'una manera especial la memòria històrica i el patrimoni dels seus testimonis (...) i han de coadjuvar a difondre entre les generacions presents i futures el respecte per les persones víctimes de les violacions dels drets humans, el reconeixement de les persones, organitzacions i institucions que van lluitar per les llibertats i els drets democràtics i el coneixement del sistema de llibertats de què ha de gaudir una societat democràtica.

El Parlament deixava ben clara la seva posició i esmenava així l'acord del CAC.

La lluita per reconvertir la comissaria de via Laietana de Barcelona en un espai de memòria democràtica

Com hem anat explicant, l'Amical és una de les entitats i represaliats que han iniciat tràmits per forçar al govern a la citada reconversió, atès que la nova Llei de Memòria pot obrir una escletxa, en permetre a qualsevol entitat memorialista reclamar la inscripció d'un espai de repressió franquista en l'inventari de llocs de memòria democràtica, alhora que obliga a les autoritats a *garantir la seva perdurabilitat, identificació, explicació i senyalització adequada*.

El dies 12 i 13 de gener, les entitats van presentar la petició a la Secretaria d'Estat de Memòria Democrà-

tica i a la Delegació del Govern espanyol a Catalunya, amb la inclusió d'informes i estudis històrics i patrimonials per reforçar-la. Avalen la nostra petició tant el govern de la Generalitat com l'Ajuntament de Barcelona, que així ho va votar en un plenari.

També cal informar que ha estat acceptada la querella presentada per Carles Vallejo, sotmès a tortures físiques i psicològiques a l'ominosa comissaria per extraure-li informació sobre les activitats dels treballadors a SEAT, el PSUC i CCOO.

Proposta de moció unitària als ajuntaments

L'Amical, juntament amb altres associacions de memòria, han elaborat una moció que es va presentar públicament al plenari de la Xarxa de Memòria del Baix Llobregat perquè els ajuntaments que la considerin es comprometin a informar i acompanyar les famílies en els processos de nul·litat dels judicis sumaríssims i els consells de guerra.

Fins ara l'han aprovat els ajuntaments de Badia del Vallès, Cardedeu, Esplugues de Llobregat, Garriga, Montornès del Vallès, Santa Coloma de Gramenet, Diputació de Barcelona...

Canvi de presidència a l'Amical de França

Transcrivim la carta que ens ha fet arribar el nou president, Claude Simon:

Benvolgut Joan Manuel, estimats amics i estimades amigues de l'Amical:

Els envio els millors desitjos des de l'Amicale française de Mauthausen, de la qual sóc el nou president des del 10 de desembre.

En particular, espero que les nostres relacions d'amistat continuïn i s'aprofundeixin en els propers anys, que puguem reunir-nos més regularment, que treballlem en harmonia dins del CIM, perquè la memòria de la deportació continuï i s'enriqueixi als nostres països, però també a Àustria i a tot Europa. És cert

que l'actualitat d'aquesta memòria no és tan viva a França com a Espanya, però això no eximeix la nostra Amicale de fer la seva feina tant com sigui possible. En tot cas, és la nostra voluntat. També sabeu que l'Amicale française, a través de la seva història, a través dels molts deportats i descendents d'espanyols que la van construir i que continuen mantenint-la viva, manté la mirada atenta sobre el vostre país i les vostres activitats.

Per tant, us enviem una salutació molt fraternal a l'espera de tornar a trobar-nos a Mauthausen per a les cerimònies del proper mes de maig.

La Federació Valenciana de Municipis y Províncies elegeix als IES que viatjaran a Mauthausen en la seva expedició

El 20 de gener es va celebrar la reunió per decidir els IES de la Comunitat valenciana que participaran al viatge a Mauthausen amb l'expedició de la Federació valenciana de municipis i províncies. Les poblacions seleccionades per la província d'Alacant foren Dènia i Concentaina; per la de Castelló, Vinaròs i Segorb; i per la de València, Requena, Oliva i Sagunt.

En total es van presentar 22 ajuntaments i la proposta va ser aprovada per unanimitat. El nostre delegat al País Valencià, Adrián Blas Mínguez, va formar part de la comissió de valoració.

Primera Base de dades de les 7.567 víctimes valencianes del nazisme i del franquisme

Els 666 valencians deportats als camps nazis figuren al BBDD que la Coordinadora d'associacions de la Memòria Històrica del País Valencià acaba de publicar en una web on figuren les 7.567 persones que van ser víctimes del franquisme i del nazisme.

La Base de dades acabada de publicar continua oberta a noves incorporacions fruit d'investigacions permanents per conèixer totes les persones que van ser víctimes de la repressió franquista o que van resultar ser víctimes del nazisme, deportats o deportades als camps nazis.

<https://censvictimesguerraifranquismepv.org/>

Incident en la celebració del dia en memòria de las víctimes de l'Holocaust a Menorca

El dia 31 de gener durant l'acte organitzat a la Memòria de l'Holocaust i a les víctimes menorquines de la deportació, dos agents de la Policia Nacional van informar que l'acte no es podria celebrar en no haver-ho comunicat a la Delegació del Govern. Hi havia una cinquantena de persones reunides al costat de la pedra memorial que recorda tres menorquins assassinats al camp de Mauthausen. Segons els organitzadors, l'Ajuntament estava informat de l'acte que se celebra sense problemes des de fa 20 anys en aquesta data del mes de gener.

Al final, els policies van accedir que se celebrés l'acte en grups d'un màxim de 20 persones, i així es va fer. Els organitzadors ho van considerar un abús d'autoritat.

És molt trist que un acte com aquest en memòria de les víctimes de l'Holocaust, acte que s'organitza a

tants llocs d'Espanya i del món aquest mateix dia per mandat de les Nacions Unides, es faci malbé per una intervenció policial desmesurada.

Inauguració del Memorial als 449 madrilenys deportats

El 2 de març l'alcalde de la capital José Luis Martínez-Almeida, la vicepresidenta d'Amical de Mauthausen i altres camps, Concha Díaz Berzosa, i l'autor de l'obra José Miguel Utande van inaugurar el conjunt monumental de cinc escultures situat a la *plaça del Rollo* de la ciutat –al darrera de la *Casa de la Villa*– al centre de la ciutat. Agraïm la presència del president del Ple de l'Ajuntament, Francisco de Borja Fanjul; el president i la directora executiva de la Federació de Comunitats Jueves d'Espanya, Isaac Benzaquen i Carolina Aisen; la presidenta de la Comunitat Jueva de Madrid, Estrella Bengio, el director general i la responsable d'Educació, Holocaust i Antisemitisme del Centre Sefarad-Israel, Jaime Moreno i Rosa Méndez; l'ambaixador i el director del Fòrum Cultural d'Àustria, Enno Drogenik i Kristian Henk; el ministre conseller de l'ambaixada d'Alemanya, Christoph Wolfrum; representants de tots els partits a l'Ajuntament de Madrid, i socis/familiars i amics de l'Amical.

L'acte va consistir en un recorregut de l'alcalde i la resta de les autoritats per les diferents peces del conjunt escultòric amb explicacions de l'escultor i de Concha Díaz. El conjunt escultòric consta de cinc peces que arriben a una alçada de fins a cinc metres. Tres s'erigeixen com *Els Arbres dels Somnis* i trobem els noms dels 449 madrilenys deportats als camps de concentració nazis inscrits en ells; a continuació, trobem *La Porta de la Llibertat*, l'element cèntric i més

gran del conjunt i, finalment, la peça que acull un fragment del *Jurament de Mauthausen*, on l'alcalde i Concha Díaz van dur a terme una ofrena floral. A continuació, van intervenir José Miguel Utande, Concha Díaz, i José Luis Martínez-Almeida.

El nostre agraïment més profund a totes les persones que ens han ajudat per resoldre totes les dificultats des del 26 d'abril de 2017, en què es va aprovar per unanimitat la moció d'erigir aquest Memorial, fins ara.

Pòdcast sobre els republicans a Mauthausen

El Museu d'Història de Catalunya ha publicat un podcast, amb el títol: *Republicans a Mauthausen, la lluita per la supervivència*, que ha comptat amb la col·laboració de Rosa Toran, expresidenta de la nos-

tra associació. Ho podeu escoltar en català en aquest enllaç:

https://www.ivoox.com/republicans-a-mauthausen-lluita-per-supervivencia-audios-mp3_rf_101789369_1.html

Comarca de La Llitera (Osca)

El 5 de desembre passat, dos membres de l'Amical van visitar a Binèfar a *Antonio Torres Guardia*, de 99 anys, per a fer-li una entrevista. Nascut a Alcampell el 4 de setembre de 1923, va travessar la frontera al gener de 1939. Va formar part de companyies de treball i va estar en el maqui francès. Pres pels alemanys, va treballar en la base de submarins de Saint-Nazaire i va aconseguir escapar per dues vegades (d'un comboi ferroviari prop de Llemotges i a Bordeus). Va ser secretari departamental de la CNT a Gers. El Govern de la República Fran-

cesa li va atorgar la *Médaille d'Honneur Agricole* en 1974. Va tornar definitivament a Espanya l'any 2008 i es va assentar a Binèfar, el poble de la seva esposa, Caridad Murillo Alzuria.

Així mateix, s'ha constituït un grup de treball per a donar a conèixer als 45 deportats de la comarca i fer una placa que els recordi, a l'estil de la qual es va fer en 2022 a la comarca confrontant de La Ribargorça.

ACTIVITATS, HOMENATGES I EXPOSICIONS

Com és habitual no podem ressenyar totes les activitats realitzades a centres educatius dutes a terme per Joan Calvo, Fernando Cardoso, Concha Díaz, Elvira Fernández, Josepa Gardenyes, Adrián Blas Mínguez, Àlex Rigol, Rosa Toran, Pepe Hinojosa, Juanfran Murillo, Josep San Martín, Teresa Curià i Elena Blasco.

Pel que fa al dia en *Memòria de les víctimes de l'Holocaust*, a més de les institucions, han estat molts els centres educatius on s'han celebrat actes commemoratius. A continuació, n'apareixen alguns com a exemple.

13/01 **Terrassa** (Barcelona) Xerrada amb Patricia Weisz, filla de Violeta Friedman al *Vapor Universitari*, organitzada per l'Institut *Torre del Palau*, a la qual fou convidat el nostre president. Un acte de memòria molt emotiu on els alumnes van mostrar empatia i coneixement sobre el tema de l'Holocaust.

Des de fa anys Amical de Mauthausen i altres camps participa a la *Mostra del coneixement del Servei d'Universitats de l'Ajuntament de Terrassa* desenvolupant diverses activitats a centres educatius de la ciutat que participen activament en els projectes de memòria relacionats amb la memòria dels deportats de la ciutat.

18/01 al 17/06 **Madrid**. Exposició *Mauthausen. Memorias Compartidas* al Centre Sefarad-Israel, per tal de donar a conèixer i reflexionar sobre la trajectòria compartida pels republicans espanyols i els jueus que van ser internats al camp de concentració de Mauthausen. Organitzada pel Centre Sefarad-Israel i la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica, amb la col·laboració de la Comunitat de Madrid i de l'Ajuntament de Madrid, i el suport de l'Ambaixada d'Alemanya, el Fòrum Cultural d'Àustria, l'Ambaixada de Polònia, el Ministeri d'Afers Estrangers, Unió Euro-

pea i Cooperació, i Amical de Mauthausen i altres camps.

L'exposició va ser inaugurada el 18 de gener i hi van assistir el ministre de Presidència, Relació amb les Corts i la Memòria Democràtica, Félix Bolaños, el ministre d'Afers Estrangers, Unió Europea i Cooperació, José Manuel Albares, el secretari d'Estat de Memòria Democràtica, Fernando Martínez, la secretària d'Estat d'Afers Exteriors i Globals, Ángeles Moreno, el director general del Centre Sefarad-Israel, Jaume Moreno, la directora executiva de la Federació de Comunitats Jueves d'Espanya, Carolina Aisen, la vicepresidenta d'Amical, Concha Díaz, el comissari de l'exposició, Josep Calvet, els ambaixadors d'Alemanya, Àustria i Polònia, el director general de Cooperació i Ciutadania Global de l'Ajuntament de Madrid, Cecilio Cerdán, i la directora del Memorial de Mauthausen, Barbara Glück.

18/01 **Madrid.** Taula rodona amb motiu de l'exposició *Mauthausen. Memorias Compartidas* per reflexionar sobre el deure de memòria i la seva dimensió ètica i filosòfica presentada pel director general del Centre Sefarad-Israel, Jaime Moreno, i moderada pel director general de Memòria Democràtica del Ministeri de Presidència, Relacions amb les Corts i

Memòria Democràtica, Diego Blázquez. Hi van participar el filòsof Manuel-Reyes Mate, el professor Francisco Javier Fernández Vallina, la vicepresidenta d'Amical i altres camps, Concha Díaz Berzosa i el comissari de l'exposició *Mauthausen. Memorias Compartidas*, Josep Calvet. Al col·loqui es va introduir el tema de com repensar l'ètica, la política i el dret tenint en compte l'experiència de la Shoà per reordenar les nostres formes de convivència i els fonaments de les nostres societats.

23/01 **Madrid.** Conferència de Rosa Toran, responsable d'arxius i publicacions de l'Amical, al Centre Sefarad-Israel sobre els seus dos llibres: *Joan de Diego, tercer secretario de Mauthausen* i *Eliseu Villalba, superviviente de Mauthausen* i publicats pel conveni subscrit amb el Ministeri de Presidència, Relacions amb les Corts i Memòria Democràtica. A l'acte, presentat per Rosa Méndez, responsable d'Educació, Holocaust i Antisemitisme del Centre Sefarad-Israel, hi van assistir socis i amics.

24/01 **Manresa** (Barcelona). Acte conjunt a l'Auditori de l'Espai Plana de l'Om amb una introducció sobre els deportats manresans a càrrec de l'Associació Memòria i Història de Manresa. En acabar, es féu un gest d'homenatge a la placa commemorativa de la plaça de Sant Domènec. Al matí, centres de secundària van fer un recorregut per les *Stolpersteine* de la ciutat.

25/01 **Terrassa** (Barcelona) Aquest any la nostra associació va celebrar la Commemoració en memòria de les víctimes de l'Holocaust a Terrassa. A l'acte es va procedir a la lectura del manifest de l'Amical i va comptar amb les intervencions del nostre president, Joan M. Calvo, la regidora de memòria, Sra. Ona Martínez i l'alcalde de la ciutat, Sr. Jordi Ballart. Representants dels diferents col·lectius de víctimes van encendre les espelmes que els recordaven i es va interpretar el Cant dels Pantans (Himne dels deportats) per part de la coral de l'Institut *Torre del Palau* de la ciutat.

Sabadell (Barcelona) Organitzades per l'ajuntament, s'han realitzat diverses activitats de memòria, en el marc del Dia Internacional en Memòria de les Vícti-

mes de l'Holocaust (27 de gener) i el Dia Nacional de l'Exili i la Deportació (5 de febrer).

22/01: Projectió de la pel·lícula *La Conferencia* al *Casal Pere Quart*, incloent un debat posterior amb la participació de l'Amical.

27/01: Ofrena floral i acte institucional en memòria de les víctimes de l'Holocaust a la plaça de Montserrat Roig.

29/01: Dos itineraris guiats per les *Stolpersteine* de Sabadell.

19/02: Projectió de la pel·lícula *Greykey* al *Casal Pere Quart*, incloent un debat posterior amb la participació de l'Amical.

19/03: Projectió de la pel·lícula *Menazka* al *Casal Pere Quart*, incloent un debat posterior amb la participació de l'Amical.

25/01 **Barcelona**. L'ajuntament de Barcelona va organitzar l'acte en Memòria de les víctimes de l'Holocaust en què van participar representants dels col·lectius de víctimes i van encendre les espelmes en memòria de cada col·lectiu. Una de les espelmes va ser encesa per Feliu Crespí, soci de l'Amical i fill del deportat Conrad Crespí Vergés.

Destaquem la participació dels alumnes de l'Institut *Francisco de Goya* que col·laboren en el projecte *Stolpersteine* juntament amb l'Amical de Mauthausen i altres camps. L'alcalde de Barcelona, Ada Colau, va destacar en la intervenció la tasca de l'Amical en la recuperació de la memòria de la deportació i la tasca entre els joves.

26/01 **Barcelona**. Al Parlament de Catalunya es va celebrar l'acte institucional en memòria de les víctimes de l'Holocaust; amb l'encesa de l'espelma, en nom dels perseguits polítics, per Roser Ferrando Closa, sòcia de l'Amical i filla del deportat Emili Ferrando Rosell.

26/01 **Saragossa**. Al Palau de l'Aljaferia, seu de les Corts d'Aragó, es va celebrar l'acte institucional en memòria de les víctimes de l'Holocaust organitzat, com cada any, per Rolde de Estudios Aragoneses i la delegació d'Aragó de l'Amical de Mauthausen i altres camps. Després de l'encesa de espelmes van participar els col·lectius que van ser perseguits pel nazisme, amb la participació de Lorena i Yolanda Laplaza familiars dels germans Rogelio i Romualdo Laplaza deportats i assassinats a Flossenbürg. També hi van participar un grup d'alumnes de l'IES Miguel Catalán de Saragossa que aquest any 2023 viatjaran a Mauthausen amb l'Amical. Van cloure l'acte Josep San Martín, delegat a l'Aragó de l'Amical i Iris Campos, presidenta de Rolde.

26/01 **Alacant**. A l'escola Aire Lliure, aquest any la professora de Música Julia Collado va preparar amb l'alumnat d'ESO les cançons *Bígala* i *Soldados del Pantano*, que van ser cantades a la cerimònia organitzada el Dia internacional en memòria de les víctimes de l'Holocaust. L'alumnat de Filosofia de 4t d'ESO va llegir testimonis de supervivents, a més de explicacions breus sobre la història dels camps.

Es va comptar amb la visita excepcional d'Ana Mendelberg, membre de la Comunitat jueva d'Alacant, acompanyada del seu marit, Jorgen Maimon, i del rabí de la comunitat, Eliahu bar Geva. Ana, ens va aportar el testimoni excepcional del seu pare, Leon Mendelberg, soldat polonès i jueu de l'exèrcit soviètic i el de la seva tia Ana Mendelberg, que juntament amb la resta de la seva família va ser assassinada als camps d'extermini nazis.

26/01 **Madrid**. Acte institucional organitzat per l'Ajuntament de Madrid al *Patio de Cristales* de la plaça de la Villa, amb la participació del president del Ple i segon tinent d'alcalde, Borja Fanjul, la presidenta de la Comunitat Jueva a Madrid, Estrella Bengio, i la

ambaixadora d'Israel a Espanya, Rodica Radian Gordon. Hi van assistir representants dels grups municipals. Concha Díaz Berzosa, vicepresidenta de l'Amical, va encendre una de les sis espelmes en nom dels republicans espanyols.

27/01 Madrid. A l'antic saló de sessions del Senat d'Espanya, es va celebrar l'acte d'Estat oficial del Dia de la Memòria de l'Holocaust i la Prevenció dels Crims contra la Humanitat. Presidit pel president del Senat, Ander Gil, va actuar com a mestre de cerimònies Jaime Moreno, director general del Centre Sefarad-Israel i Cap de la Delegació d'Espanya davant de l'Aliança Internacional per a la Memòria de l'Holocaust. Hi van intervenir Isaac Benzaquén, president de la Federació de les Comunitats Jueves d'Espanya, Diego Luis Fernández, director de l'Institut de Cultura Gitana, i Concepción Díaz Berzosa, per les víctimes republicanes espanyoles. Cal destacar la intervenció d'Irene Shashar que va viatjar des d'Israel per donar

testimoni com a supervivent; encara que no tenia encara dos anys quan els nazis van envair Polònia, recorda com el seu pare va ser assassinat davant dels seus ulls al gueto, i com la seva mare va aconseguir mantenir-la viva, amagant-la a les clavegueres i armaris de Varsòvia. Julián González Fraile, soci i en representació dels republicans espanyols, va encendre una de les sis espelmes en memòria dels diferents col·lectius de víctimes. L'acte va concloure amb les intervencions del ministre de la Presidència, Relacions amb les Corts i Memòria Democràtica, Félix Bolaños, la presidenta del Parlament Europeu Roberta Metsola i el president del Senat, Ander Gil. Els alumnes de l'IES Gonzalo Nazareno de Sevilla, amb el professor Daniel Mir, delegat de l'Amical a Andalusia, que el curs passat van viatjar a Buchenwald juntament amb alumnes de la universitat de Sevilla amb la

participació de l'Amical, van ser convidats a assistir a aquest acte d'Estat.

27/01 Barcelona. A l'Institut Icària de Barcelona, impulsat per la professora de francès, Sol Eljarrat, es va celebrar a l'IES el dia internacional de l'Holocaust. Durant l'acte, carregat de molta emoció, es van llegir diversos textos treballats prèviament a classe. A continuació, Fernando Cardoso, representant l'Amical, va dirigir unes paraules al professorat i alumnat presents sobre la importància de recordar les víctimes, perquè Mai Més torni a succeir una tragèdia com aquella.

27 i 28 de gener Alcalá del Valle (Cadis). II Jornades de Memòria Històrica d'Alcalá del Valle. El dia 27, a la Llar del jubilat: conferència *Andalusos als camps nazis. Història i memòria dels nostres deportats*, per Àngel de Río, delegat a Andalusia de l'Amical de Mauthausen i altres camps.

El dissabte 28 de gener, marxa *La Huida des d'Alcalá del Valle a Cuevas del Becerro* per commemorar la fugida que van fer els alcacerenys i veïns i veïnes dels pobles propers fugint del franquisme.

27/01 Rubí (Barcelona). Acte en memòria de les víctimes de l'Holocaust amb la projecció del documental *El comboi dels 927* de Montserrat Armengou. L'acte va comptar amb la participació de Josepa Gardenyes en representació de l'Amical.

27/01 La nostra companya i expresidenta de l'Amical, Rosa Toran, va publicar un article al diari digital Público.es sota el títol *El Holocausto y la gente corriente*. Aquell mateix dia a El Periódico d'Aragó, els nostres delegats Josep San Martín i Elena Blasco van publicar un altre article amb el títol *Gente corriente*.

27/01 **Montornès del Vallès** (Barcelona). A la plaça de la República, on es situa el monument dedicat a la Memòria Històrica, es va celebrar l'acte de record a les víctimes de l'Holocaust amb una ofrena floral a les Stolpersteine que recorden als deportats de la localitat i es va llegir el manifest de l'Amical.

27/01 **Jerez** (Cadis) Homenatge als xeressans deportats als camps nazis. Col·locació de *Stolpersteine* a Manuel Carrasco Cortizo, assassinat a Gusen i Antonio de la Rosa Tozo assassinat a Dachau.

27/01 **Requena** (València) A la biblioteca de l'IES Número 1 va tenir lloc un recital poètic en memòria de l'Holocaust amb participació de l'Amical.

27/01 **Elx** (Alacant) A l'IES Pedro Ibarra d'Elx, acte en memòria de les víctimes de l'Holocaust amb la participació del nostre delegat al País Valencià, Adrián Blas Mínguez. Durant l'acte es va passar el documental *La Maleta de Mauthausen* de Rosa Brines, que va participar a l'acte.

27/01 **Alcañiz** (Terol) Commemoració en memòria de les víctimes de l'Holocaust al *Palau Ardid* amb intervenció de Joan M. Calvo, president de l'Amical i pro-

jecció de la pel·lícula sobre el Gueto de Varsòvia, *El amor en su lugar*, de Rodrigo Cortes.

28/01 **Olesa de Montserrat** (Barcelona). Conferència de Rosa Toran: *Les accions de resistència a Mauthausen*, a l'auditori Casa de Cultura.

28/01 **Rubí** (Barcelona) Acte en memòria de les víctimes de l'Holocaust. L'acte ha comptat amb la participació de Josepa Gardenyes en representació de l'Amical.

29/01 **Lleida**. Acte en memòria de les víctimes de l'Holocaust que es va fer davant del monument als lleidatans deportats, *Fita*. Els diferents col·lectius de víctimes van fer els seus parlaments i van encendre les espelmes commemoratives. L'acte el van tancar els parlaments de Josep San Martín, per l'Amical; Juan Ramón Segura, pel grup de memòria del Centre Excursionista de Lleida i Miquel Pueyo, Paer en Cap de Lleida. Després dels parlaments es va guardar un minut de silenci i es va fer una ofrena floral. L'acte va comptar amb l'assistència de familiars de les víctimes i del president de l'Amical, Joan M. Calvo.

29/01 **Sant Boi** (Barcelona) Presentació de la BBDD dels deportats del Baix Llobregat a càrrec d'Isidoro Teruel, que va representar l'Amical en la inauguració d'una nova placa, en la commemoració en memòria de les víctimes de l'Holocaust. L'acte va comptar amb la presència de l'alcaldessa de la ciutat, la Sra. Lluïsa Moret.

31/01 **Madrid**. A l'Assemblea de Madrid, es va celebrar l'acte institucional organitzat per la Comunitat de Madrid i la Comunitat Jueva de Madrid. L'historiador José Antonio Lisbona va presentar l'acte, i entre altres intervencions cal destacar el testimoni de Robert

Wolffberg, supervivent de l'Holocaust, que va recordar que la seva família va quedar reduïda de més de 70 persones a tres, i va demanar no oblidar mai perquè la història no es torni a repetir. Concha Díaz Berzosa, vicepresidenta d'Amical, en representació dels republicans espanyols, va encendre una de les sis espelmes en memòria del *Record*. L'acte va estar acompanyat pel grup musical *Duo Metha*.

31/01 **Sevilla**. Celebració d'un acte en memòria de les víctimes de l'Holocaust davant del monument erigit a la ciutat en memòria dels sevillans deportats als camps nazis. Es va fer l'encesa de veles amb la presència de familiars de víctimes andaluses dels camps nazis, del president de la Comunitat Jueva, representants de la comunitat gitana, de la comunitat LGTBI+, de la regidora d'educació i del delegat d'àrea de participació ciutadana de l'ajuntament de Sevilla, d'activistes del moviment memorialista sevillà i dels nostres delegats a Andalusia, Miguel Ángel Ballesteros i Daniel Mir, a més d'un nodrit grup d'estudiants de la Universitat de Sevilla.

1/02 **Segòvia**. A *La Alhóndiga*, seu de l'Arxiu Municipal, es va celebrar l'acte institucional del Dia de l'Holocaust organitzat per l'ajuntament, conduït pel regidor de Turisme, Miguel Merino. Hi van intervenir l'alcalde, Clara Martín, el ministre conseller de l'ambaixada d'Israel a Espanya, Dan Poraz, la directora executiva de la Federació de les Comunitats Jueves d'Espanya, Carolina Aisen, i el director general del Centre Sefarad-Israel, Jaime Moreno. Es va emetre un vídeo amb testimonis de supervivents. Concha Díaz Berzosa, en nom dels republicans espanyols, va participar en l'encesa d'una de les sis espelmes del *Record*. L'actuació musical va anar a càrrec de les cel·listes

Alejandra Pérez, Begoña de Andrés i Belén García de la *Banda Simfònica Tierra de Segòvia*. Per acabar, es va guardar un minut de silenci en memòria de les víctimes del nazisme.

3/02 **Sallent de Llobregat** (Barcelona). Es va retre un homenatge als quinze sallentins deportats a Mauthausen. Gràcies a la col·laboració entre l'Ateneu Republicà del Cogulló i l'Amical de Mauthausen s'han localitzat quatre nous veïns que van patir deportació: Ramon Armengol Calderer, Francisco Cirera Sola, Adolfo España López i Juan Piedra Artero. Es va descobrir una placa col·locada al cementiri, amb presència dels diversos familiars d'aquests deportats. Posteriorment a la Sala Vilà i Valentí es va celebrar l'acte central amb les intervencions de representants de l'Ateneu Republicà (Júlia Pardillo), el President d'Amical de Mauthausen (Joan M. Calvo), el Departament de Promoció i Defensa dels Drets Humans de la Generalitat (Adam Majó), els historiadors Daniel Montaña i Josep Rafart, i l'alcalde de Sallent, Oriol Ribalta.

4/02 **Cerdanyola del Vallès** (Barcelona). A la plaça de la Pau es va celebrar un acte en record de les víctimes de l'Holocaust, el nazisme, l'exili i la deportació amb les intervencions del president de l'Amical y l'alcalde de la localitat. L'acte va comptar amb l'actuació musical de la Lara Rubio, alumna de l'Escola Municipal de Música Aulos.

Del 4/02 al 18/02 **Còrdova**. Al pati barroc de la diputació de Còrdova, exposició *Volver del olvido. Memoria robada: 151 deportados de los Pedroches y Guadisto a campos de concentración nazis. Memoria recuperada: La voz de los familiares*.

La inauguració de l'exposició va tenir lloc el dia 4 de febrer amb les intervencions de Cristina García, presidenta de l'associació *Triángulo Azul Stolpersteine de Córdoba*; Ángel del Río, delegat a Andalusia de l'Amical de Mauthausen i altres camps, i Fernando Martínez, Secretari d'Estat de Memòria Democràtica.

10/02 **Galapagar** (Madrid). L'alcalde Alberto Gómez i la regidora d'Educació, Rosa María Encuentra, de Galapagar (Madrid), juntament amb Ramón de Albert, del Centre Sefarad-Israel; Concha Díaz Berzosa, vicepresidenta de l'Amical; i Àngela Sanz Briz, filla d'Àngel Sanz Briz, el famós Àngel de Budapest, van estar convidats pel director del centre, Juan María

González a l'homenatge que realitza l'Institut Bilingüe Cañada Real, amb motiu del Dia Internacional de Commemoració en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust. Abans de començar l'acte, van conèixer de primera mà els treballs realitzats per estudiants de 4t ESO, amb el tema *L'Holocaust a través del cinema* coordinats per la professora Charo Sánchez. Tot seguit, va tenir lloc l'acte institucional on part de l'alumnat va fer una actuació musical i van recitar textos literaris relacionats amb el tema. Per cloure l'acte, com cada any, els convidats van fer la tradicional encesa d'espelmes i es va guardar un minut de silenci.

12/02 **Utrera** (Sevilla). El cementiri municipal d'Utrera va inaugurar un mausoleu per albergar els 23 afusellats trobats a la fossa número 2 del cementiri d'Utrera. Amb aquest gest es va pretendre dignificar i perpetuar el record d'aquestes víctimes que el franquisme va voler esborrar de la memòria del municipi. A l'acte va acudir el Secretari d'Estat de Memòria Democràtica, l'alcalde d'Utrera, la delegada d'infraestructures, arqueòlogues i una nodrida representació d'associacions memorialistes entre els quals hi havia un dels nostres delegats a Andalusia, Daniel Mir.

14/02 **Madrid**. Agraïm el Centre Sefarad-Israel la invitació a Concha Díaz Berzosa, vicepresidenta del Comitè Internacional de Mauthausen, per participar al col·loqui amb el professor Jan Rydel després de la seva conferència *Els sinuosos camins de la Memòria. El problema de la commemoració dels camps de Guzen i Mauthausen: passat i present*.

14/02 **Calamocha** (Terol). Radio Calamocha - Cope Jiloca va realitzar una entrevista al nostre president, Joan M. Calvo, en què es va parlar de l'Amical, de la deportació dels republicans espanyols als camps nazis, de la xarxa Mai Més, dels 15 deportats de la Comarca del Jiloca de Terol.

<http://www.radiocalamocha.es/fonoteca/audio.php/amical-de-mauthausen-personas-del-jiloca-en-compos-de-concentracion-13000>

19/02 **Barcelona**. Al *Fossar de la Pedrera* es va celebrar l'acte d'homenatge als homes i a les dones militants del PSUC afusellats pel franquisme. El 17 de febrer de 1949 eren assassinats Joaquim Puig Pide-

mont, Pere Valverde, Angel Carrero i Numen Mestre, dirigents del PSUC i de l'Agrupació Guerrillera de Catalunya detinguts en la coneguda com *Caiguda dels 80*. Enguany l'acte, amb la participació de familiars, es va dedicar especialment a Otili Alba Polo i Tomàs Pons Albesa, afusellats l'any 1941. Amb més d'un centenar d'assistents, entre ells Llibert Villar, en representació de l'Amical, es va reclamar l'ampliació d'unes polítiques públiques de memòria democràtica que donin compliment a la recentment aprovada *Ley de Memoria Democrática*. Cal destacar la importància de les organitzacions juvenils assistents, especialment en un moment on a tota Europa hi ha una onada de revisionisme històric respecte als militants antifeixistes i on, també a Catalunya, es vol reescriure el passat fent desaparèixer les organitzacions del moviment obrer com a principal actor en el moviment d'oposició al règim franquista.

21/02 **Alcalá de Guadaira** (Sevilla). El nostre delegat a Andalusia, Ángel del Rio va fer una xerrada debat sobre el treball esclau i els camps de concentració a Andalusia durant el franquisme a Alcalá de Guadaira. La bona feina de l'associació memorialista alcala-renya, l'entitat convocant, va fer que el saló s'abarrotes de gent molt interessada en el tema, amb una presència important de familiars de víctimes que van patir la repressió i que van oferir els seus emotius testimonis. L'acte va acabar amb tota la gent dreta cantant l'himne d'Andalusia. No hi ha millor gest de germanor antifeixista.

21/02 **Sevilla**. El 21 de febrer passat va tenir lloc l'acte de cloenda de la fossa *Pico Reja* de Sevilla amb el resultat de la localització de 1786 persones assassinades. Aquests treballs van començar el 2020 i han suposat dos anys d'un treball ardu per part de l'empresa adjudicatària Aranzadi. Alumnes d'ensenyaments mitjans i la Universitat de Sevilla van poder assistir in situ a una jornada de treball d'aquests arqueòlegs, acompanyats pels nostres delegats a Andalusia, Miquel Àngel Ballesteros i Daniel Mir. A aquest acte de cloenda, a més dels nostres delegats, van assistir-hi l'alcalde de Sevilla, la diputació de Sevilla, la Junta d'Andalusia i la delegació de Memòria Històrica, entre d'altres.

Del 27/02 al 03/03 es va celebrar la **Setmana de Memòria Democràtica a l'Aragó**.

El dia 2 de març, es va projectar a les Corts d'Aragó el documental *Heroínas olvidadas*, escrit i dirigit per Pedro Callejas. Aquest llargmetratge rescata de l'oblit les històries d'algunes de les dones que van lluitar contra el feixisme a la II Guerra Mundial. Entre elles, hi ha tres aragoneses: Pilar Ponzán, Elisa Garrido i Alfonsina Bueno. En el debat posterior va participar el president de l'Amical de Mauthausen Joan M. Calvo amb Antonina Rodrigo, Pedro Callejas, Diego Gaspar i Pilar Gimeno.

El 3 de març, es va fer un homenatge institucional als alcaldes –236–, regidors i funcionaris de la II República represaliats, assassinats i exiliats durant la Guerra d'Espanya i el franquisme. Hi van assistir, com a representants de l'Amical, el president Joan M. Calvo i la delegada a l'Aragó, Elena Blasco. També van participar, a la tarda, a l'ofrena floral a la tàpia del cementiri de Torrero, lloc de Memòria.

El president de l'Amical amb integrants de PAMA i sòcies de la Amical davant el monument dedicat als alcaldes i regidors víctimes del franquisme.

27/02 al 18/03 **La Laguna** (Tenerife). Per iniciativa d'Àngel Quintero de l'*Institut Encuentro Canarias-Israel*, la sala Drago de l'antic convent de Santo Domingo de La Laguna (Tenerife) va acollir la nostra exposició *Resistentes y Deportadas* des del 27 de febrer fins al 18 de març. L'exposició organitzada per la regidoria d'Igualtat i de LGTBI i la col·laboració de Cultura i Benestar Social de l'ajuntament

s'emmarcà dins de la programació del 8M de La Laguna. La inauguració va tenir lloc el 27 de febrer i van assistir-hi la regidora d'Igualtat i de LGTBI, Iraidá Afonso, la regidora de Cultura, Yaiza López, el regidor de Benestar Social, Rubens Ascanio i Àngel Quintero en representació de l'Amical.

2/03 al 20/03 **Rivas Vaciamadrid** (Madrid). Exhibició de la nostra exposició *Resistentes y Deportadas* des del 2 al 20 de març al Centre Públic d'Educació de Persones Adultes de la localitat, per iniciativa de Julián González Fraile, soci i director del centre.

El dia 2 de març va tenir lloc la conferència *Dones al Nazisme i l'Holocaust. Una visió des de la medicina*, a càrrec de Rosa Ríos i Esteban González, socis de l'Amical i professors de la Universitat Autònoma de Madrid.

09/03 **Cieza** (Múrcia). Al claustre de la biblioteca municipal de Cieza, va tenir lloc la presentació del Quadern-Homenatge: *Antonio López Saorín. Un ciezano en el campo de concentración nazi de Gusen (Mauthausen)*. El llibre va ser presentat per Manuel Martínez Morote, professor d'història, i van intervenir Pedro J. López Soler, representant de l'Amical a Múrcia, i Alfredo Marín Cano, professor d'història i autor del Quadern-Homenatge.

L'acte va acabar amb la interpretació de diverses peces musicals.

10/03 **Sabadell** (Barcelona). Visita guiada de Rosa Toran a l'exposició *Resistentes i Deportadas*, al Centre

Cívic Can Deu. Aquesta exposició produïda per l'Amical tracta sobre la història de la resistència i la deportació femenina a partir de la trajectòria de dones de diferents nacionalitats europees, amb un èmfasi especial en les dones republicanes espanyoles i en la història del camp de Ravensbrück.

L'acte va comptar amb la intervenció de la regidora de memòria, Sra. Marta Morell. L'exposició va estar exposada fins al 26 de març.

12/03 Cerdanyola del Vallès (Barcelona). Rosa Toran va fer una visita guiada a l'acte de presentació de l'exposició *Resistents i Deportades* al Museu de *Can n'Oliver* que es podrà visitar fins al 8 de maig.

11/03 Càceres. IX Jornada-Homenatge a totes les víctimes i persones represaliades pel franquisme a la ciutat de Càceres.

A les 12.15 hi va haver una marxa des de l'antiga presó provincial fins al cementiri.

Un cop, allí, es va celebrar un homenatge a totes les víctimes del franquisme.

11/03 Lleida. Trobada al CRP de Lleida dels 12 alumnes de 6 Instituts de Lleida i les dues professores que viatjaran a Mauthausen al mes de maig. A aquesta trobada també hi van assistir altres professors dels instituts implicats en el projecte, alguns pares i mares dels alumnes, els dos tècnics de la regidoria de drets civils de l'ajuntament de Lleida i Josep San Martín, de l'Amical de Mauthausen. Aquest viatge forma part del conveni subscrit entre l'Amical de Mauthausen i l'ajuntament de Lleida per al foment de la sensibilització i conservació de la memòria democràtica de la deportació, a partir del projecte Buchenwald-Mauthausen.

15/03 Madrid. Acte públic, organitzat per la plataforma en defensa del Memorial de l'Est, de la qual en formem part, de denúncia de les polítiques actuals de memòria de l'Ajuntament de Madrid a càrrec del Partit Popular, Ciutadans i Vox, i en defensa d'una memòria democràtica per a la ciutat de Madrid, a l'auditori *Marcelino Camacho* de Comissions Obreres. Van intervenir col·lectius de víctimes del franquisme, memorialistes, i de drets humans; entitats culturals, socials, sindicals; i organitzacions polítiques. Es va llegir el manifest *Almeida i la dreta contra la raó democràtica*, on es demanava a les forces polítiques democràtiques un pacte per la Memòria Democràtica que estableixi un full de ruta unitari i marqui els objectius en aquesta matèria llargament postergats a la nostra ciutat. L'acte va acabar amb l'actuació musical del cor de dones *Malvaloca*.

18/03 Lleida. Col·locació de 10 noves *Stolpersteine* a deportats lleidatans. Amb aquestes noves *Stolpersteine* ja són 31 els lleidatans deportats que compten amb una *Stolpersteine* davant de l'última residència que van tenir abans de marxar a l'exili o en un lloc proper, en aquells casos en què la reurbanització de la ciutat ha fet desaparèixer carrers antics.

Aquest projecte de *Stolpersteine* forma part d'un conveni subscrit entre l'ajuntament de Lleida, l'Amical de Mauthausen i altres camps i el grup de memòria del Centre Excursionista de Lleida.

20/03 Azuaga (Càceres). A l'IES Bembézar, el nostre delegat a Extremadura, Pepe Hinojosa, va fer una conferència sobre la deportació espanyola i extremeña als camps nazis.

20/03 **Sariñena** (Osca). Durant aquesta setmana van visitar l'IES Monegres-Gaspar Lax de Sariñena un grup d'alumnes que participaven al programa Erasmus+, eren alumnes d'Àustria, Holanda i Grècia. En la visita guiada pel poble els van ensenyar la placa que recorda els deportats de la localitat als camps d'extermini nazis.

drà com a premi participar al viatge a Mauthausen del proper mes de maig.

24/03 **Reus** (Tarragona). Amb una nombrosa assistència de familiars, conferència de Rosa Toran *Els republicans als camps nazis*, al Centre de Lectura de Reus, dins d'un conjunt d'activitats sobre els 35 deportats reusencs localitzats fins al moment, en una recerca acurada de l'Arxiu i amb la col·laboració de l'Amical, que ha donat com a fruits l'exposició *Feixisme Mai Més. Del Baix Camp a l'infern dels camps nazis*; la col·locació de la primera Stolpersteine i la conferència al·ludida.

22/03 **Bunyol** (València). A l'IES *La Hoya de Bunyol*, el nostre delegat al País Valencià va fer una xerrada a l'alumnat de l'IES sobre la deportació dels valencians als camps nazis. Hi va participar també Rosa Tarín i es va projectar el documental *La Maleta de Mauthausen*.

24/03 **El Pinós** (València). El Pinós va recordar les persones nascudes a la localitat i que van ser deportades als camps de concentració nazis, en el context de les III Jornades de Memòria Històrica i Democràtica a Pinós

El cementiri municipal va acollir l'acte. Es va descobrir una placa commemorativa col·locada en un monòlit on apareixen els noms de Javier Deltell Prats, Rafael Falcó Durá, José López Gracia, Eliodoro Paya Lara, Salvador Marcos Amorós y José Cantó Rico, en record de les sis persones deportades als camps de Gusen i Mauthausen, a Àustria, i Sachsenhausen, a Alemanya.

23/03 **Requena** (València). A l'IES *Número 1* de la localitat xerrada d'Adrián Blas Mínguez, delegat de l'Amical al País valencià i passi del documental *La Maleta de Mauthausen* amb assistència de Rosa Tarín.

A la tarda del mateix dia es va reunir el jurat, amb la participació del nostre delegat, per triar el guanyador entre els tres equips finalistes amb un alt nivell cadascun. Finalment es va triar l'equip guanyador que tin-

Professors de l'IES amb els integrants dels tres equips. Al centre Adrián Blas Mínguez i, a la seva dreta, els dos components de l'equip guanyador.

A més dels familiars de les persones homenatjades, a l'acte van estar presents el regidor de Patrimoni, César Pérez juntament amb la regidora de Participació Ciutadana, Imma Brotons, l'alcalde de Pinós. Lázaro Azorín; Adrián Blas Mínguez, delegat de l'Amical de Mauthausen i altres camps, juntament amb Toñi Serna, secretària autonòmica de Cooperació i Qualitat Democràtica.

A l'hora dels parlaments, Adrián Blas, delegat de l'Amical de Mauthausen, va donar a conèixer la fitxa

individual de cada persona deportada, en quines circumstàncies van morir i quant de temps van estar a cada camp de concentració. Adrián Blas va agrair a l'ajuntament de Pinós la celebració d'aquestes jornades *perquè la història no caigui en l'oblit*.

25/03 Berrocalejo (Càceres). L'ajuntament de Berrocalejo, amb la col·laboració de la delegació de l'Amical a Extremadura, va fer un homenatge als berrocalejanos Agapito Mesa Bravo, Aurelio Pedraza Pania-gua, José Fernández Martín i Elías Fernández Martín, víctimes de la deportació al camp de Mauthausen, on van morir tots ells.

XARXA MAI MÉS

Trobada de joves

El dia 15 de desembre, a Bunyol, va tenir lloc la IV Trobada de Joves del País Valencià, de la Xarxa Mai Més amb la participació de 14 instituts de diferents localitats de la Comunitat. Professores de l'Institut *La Hoya de Buñol* van portar el pes de l'organització en coordinació del delegat de l'Amical, Adrián Blas Mínguez. L'esdeveniment, que va servir per conèixer les propostes educatives de diversos centres educatius mitjançant l'exposició de diverses experiències i molt interessants, va comptar amb la col·laboració de l'ajuntament, la Generalitat Valenciana, la Diputació de València, la Federació Valenciana de Municipis i Províncies, la Coordinadora d'Associacions per a la Memòria Democràtica i la Xarxa Educativa de Memòria.

D'altra banda, la trobada de joves de la Xarxa que està previst fer a la ciutat de Terrassa s'ha ajornat per problemes d'agenda de l'Amical i per les limitacions derivades del calendari electoral previst.

17/01 Les Franqueses (Barcelona). Signatura del conveni de col·laboració i d'adhesió a la *Xarxa Mai Més*. A l'acte va intervenir l'historiador Joan Garriga, l'arxivera Maria Guàrdia, l'alcalde de la localitat Sr. Francesc Colomé i el president de l'Amical. Prèviament a la signatura de l'acord, l'Amical va informar de la identitat de dos veïns que havien estat deportats, sumant-se al que ja tenien identificat. Uns dies més tard, el dia 24 el nostre president, convidat per l'ajuntament, va participar a l'ofrena floral davant del monument a les víctimes del bombardeig que va patir la localitat aquell dia del 1939.

26/01 al 2/02. San Fruitós de Bages (Barcelona). L'ajuntament va organitzar amb l'Amical i l'Institut *Gerbert d'Aurillac* la quarta edició del cicle *Recordar*

per no oblidar amb la exposició *Resistents i deportades*, un acte als deportats locals amb la lectura del manifest de l'Amical i textos sobre l'Holocaust i el va tancar el club de novel·la amb la lectura *El violinista d'Auschwitz*.

30/01 Esparraguera (Barcelona). L'ajuntament ha impulsat el projecte *Camins de Pau* per treballar la memòria històrica i la cultura de la Pau. Aquest any es van dur a terme diferents actes entre els quals cal destacar dos concentracions d'alumnes de la localitat. El nostre president Joan M. Calvo, va ser entrevistat per l'emissora local i va impartir una xerrada a l'alumnat de 4t d'ESO de l'Institut *El Cairal*.

31/01 Baix Llobregat. L'Amical va participar al plenari de la Xarxa de Memòria Democràtica del Baix Llobregat amb la presentació de la Base de Dades dels deportats de la comarca, a càrrec de Joan M. Calvo, un centenar d'homes, nascuts o residents, en algun dels seus municipis que s'estan donant a conèixer gràcies a la investigació i difusió compartida entre la xarxa de què forma part la nostra associació.

2/02 Sant Boi de Llobregat (Barcelona). Als Cinemes Can Castellet de Sant Boi es va desenvolupar una sessió de l'activitat *Holocaust i deportació: història, memòria i cinema* a càrrec del col·laborador Xesco Montañez. Van participar prop de 60 alumnes de 4t d'ESO del Col·legi Joan Bardina.

27/01 Alcañiz (Teruel). Previ als actes del Dia de record a les víctimes de l'Holocaust, va tenir lloc la signatura del conveni d'adhesió de l'ajuntament d'Alcañiz a la *Xarxa Mai Més* de l'Amical, entre el president de l'Amical i l'Alcalde de la localitat Ignacio Urquizu. El conveni és un compromís de col·laboració per fer activitats de memòria i prevenció.

El dia 3 de març, al 85è aniversari del bombardeig de la ciutat (Dia de la Memòria Democràtica a Aragó) es va inaugurar l'exposició elaborada per la nostra asso-

ciació *Republicanos españoles víctimas del nazismo*. L'historiador i soci de l'Amical, José Mª Maldonado, va ser qui es va encarregar de presentar-la; també hi va intervenir Jorge Abril, regidor de cultura.

23/03 **Sabadell** (Barcelona). Acte en memòria de les víctimes de l'Holocaust. Hi va participar Àlex Rigol com a representant de la Amical de Mauthausen i altres camps.

Més de 400 alumnes de diversos Instituts i escoles de la ciutat de Sabadell van assistir a l'acte. Després de la benvinguda i diversos parlaments es va projectar el documental *Giza, la niña de la maleta* premi al millor

llargmetratge *Punta del Este Jewish Film Festival 2014*, festivals de cinema de Barcelona, Madrid, Montevideo, Buenos Aires, Sao Paulo, *Cinémathèque Tel Aviv (Israel)*, Varsòvia.

El mateix dia per la tarda, Rosa Toran, en representació de l'Amical, va assistir la presentació del llibre *Deportats sabadellencs als camps nazis (1940-1945)*, amb la presència de molts familiars dels 63 deportats de la ciutat, i una taula amb representació institucional i historiadors. L'Amical ha col·laborat des dels seus inicis en aquest projecte assessorant en els continguts, aportant informacions i alguns dels deportats residents s'han pogut incorporar a la publicació gràcies a les dades que conservem als registres de l'Amical.

RECORDEM A...

Pierrette Sáez

Vídua de Jose Sáez Cutanda, deportat a Mauthausen, va morir el 27 de gener. Va dedicar la seva vida a la memòria dels deportats espanyols que romanien a França, amb un treball persistent i discret, sobretot al departament de Val-de-Marne. Va batallar incansablement dins l'Amical de Paris i reeixí en la seva lluita pel trasllat de les restes de Francesc Boix al cementiri de Père Lachaise. A Espanya va participar en l'homenatge als deportats de la zona de Albacete, que es feu conjuntament amb la nostra Amical.

M.ª Antonia Rodríguez Pozo

Sòcia núm. 400 e filla del deportat Pedro Rodríguez Gil, assassinat a Gusen el 28-8-1941.

Mariano Soriano Azagra

Soci núm. 164 i fill del deportat Mariano Soriano Zamora, assassinat a Mauthausen el 15-11-1940.

José Luis Marín

El dia 15 de febrer va morir José Luis Marín, marit d'Elena Blasco, sòcia de l'Amical núm. 1208 i delegada de l'Amical a l'Aragó. És néta del deportat a Mauthausen Basilio Blasco Lahoz, assassinat a Gusen.

Marjon de Klijn

El dimarts 17 de gener vam conèixer la mort de Marjon de Klijn, representant dels Països Baixos al CIM. Va ser una activista de la memòria dels holandesos deportats a Mauthausen, la majoria dels quals van ser jueus. Sempre molt activa en donar testimoni i mantenir la memòria.

L'octubre del 2018 va ser l'amfitriona de la reunió del CIM que va tenir lloc a Amsterdam.

La mantindrem a la nostra memòria.

Acròstic Temàtic Núm. 27

David Domènech

Situa correctament en horitzontal totes les definicions i descobriràs, en línia vertical el nom d'un camp de trànsit, situat al nord-oest dels Països Baixos. Anne Frank i la seva família van estar en aquest camp abans de ser deportats.

Horitzontals:

- 1-Planeador americano de transporte de tropas muy utilizado en la II Guerra Mundial.
- 2-Grabación en la piel de dibujos u otras marcas. Muchos deportados fueron marcados con un número.
- 3-Nombre de un tanque americano.
- 4-Ciudad de Polonia por donde Alemania inició la invasión de Polonia y el inicio de la II Guerra Mundial.

5-Droga de la verdad inyectada a R. Hess por los aliados en una de las prisiones.

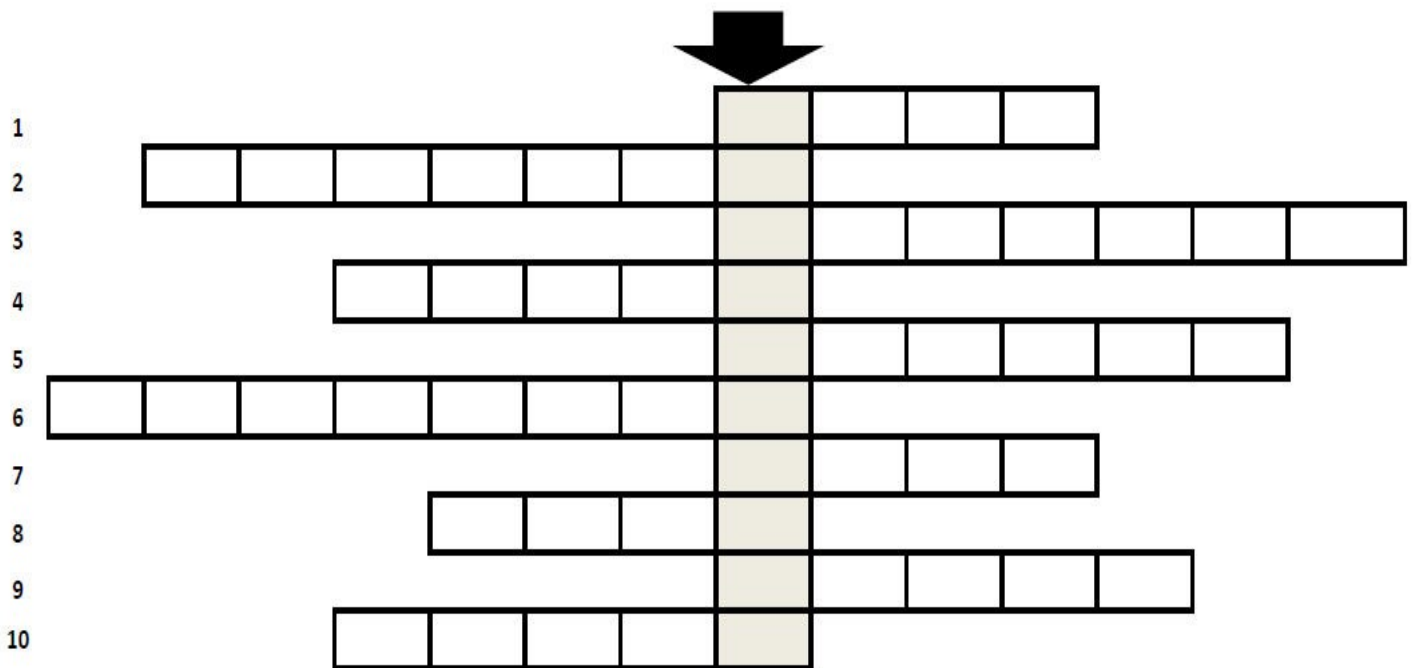
6-Apoderarse de algo arbitrariamente.

7-Organización de resistencia judía en Alemania y célula comunista.

8-Disparo de un arma de fuego.

9-Aparato para captar y emitir ondas. Fue muy utilizada por la resistencia y un elemento propagandístico muy eficaz durante la II Guerra Mundial.

10-De nombre Hans. Gobernador de la Polonia ocupada y condenado a muerte en el juicio de Nüremberg.

Solució al Núm. 27

Horitzontals: 1-Waco, 2-Tatuaie, 3-Sherman, 4-Sopot, 5-Evipan, 6-Incautar, 7-Baum, 8-Tiro, 9-Radio, 10-Frank
Vertical: Westerbork

Diputació
Barcelona

LOTRANS